

Leo Trotskij

Upproret i Barcelona (några preliminära kommentarer) ¹

12 maj 1937

De nyheter vi här har om de senaste händelserna är inte bara ofullständiga, utan också medvetet förvrängda. Under dessa omständigheter kan de slutsatser som vi formulerar bara vara av hypotetisk och provisorisk karaktär.²

Det verkar som om resningen hade en ”spontan” karaktär, dvs. den bröt ut oväntat för ledarna, inklusive POUM:s ledare. Redan detta faktum visar vilken avgrund som öppnat sig mellan anarkisternas och POUM:s ledare å ena sidan, och de arbetande massorna å den andra. Den uppfattning som framfördes av Nin att ”proletariatet kan ta makten med fredliga medel” har visat sig vara helt felaktig. Vi vet ingenting, eller nästan ingenting, om POUM:s faktiska hållning vid tiden för upproret, men vi tror inte på mirakel. POUM-ledarnas ställningstagande i det avgörande ögonblicket bör ha varit en fortsättning på deras hållning under hela den föregående perioden. Mer exakt är det just i de avgörande ögonblicken som vänstercentrismens brist på konsekvens avslöjas på det mest slående och tragiska sättet. Detta var till exempel Martovs öde under händelserna 1905 och 1917.

Även i våra egna led har man ofta haft den falska uppfattningen om Martov som en representant för vänstercentrismen. I sin kritik av Kerenskij, Tseretelis och Dans regim kom Martov nära bolsjevikerna. I sin kritiks radikalism och i bredden av sina perspektiv, överträffade Martov kraftigt redaktörerna för *La Batalla*. Men i djupet av sitt medvetande hoppades han alltid att övertyga sina motståndare och inte ställa proletariatet mot klassfienden. Skrämd av den hårda kampen när arbetarna övergick till handling, hoppade Martov åt sidan, inte för att spela rollen som en *ledare* för revolutionär handling, utan som en *advokat* för de besegrade massorna. Lyckligtvis fanns det vänster om Martov ett revolutionärt parti som visste vad det ville.

Situationen i Spanien är mycket annorlunda. Fram till i går betraktade massorna POUM:s ledning som ett uttryck för den mest beslutsamma tendensen. Arbetarklassens förtrupp, åtminstone i Katalonien, tog POUM:s skrivelser på största allvar. Men just i det ögonblick då massorna gjorde sig redo att förverkliga denna kritik genom handling, fann de sig praktiskt taget halshuggna. Var det annorlunda vid den senaste resningen? Jag fruktar att det inte var så.

Eller kanske det trots allt skedde ett mirakel där massornas tryck påtvungade Nin en bolsjevikisk position? Detta skulle verkligen vara storartat, och vi skulle glädja oss åt möjligheten till gemensamt arbete med Nin på grundval av nya historiska erfarenheter. Men tills nya underrättelser kommer, har vi inte den minsta anledning att ändra vår bedömning av POUM:s officiella politik.

Vad innebär det vapenstillestånd i Barcelona som pressmeddelandena talar om? Beror upprorsmännens nederlag främst på att ledarskapet agerade inkonsekvent eller på att ledarna, skrämda av massornas tryck, direkt kapitulerade? Vi vet ännu inte. För närvarande verkar

¹ Trotskij dikterade denna artikel på franska den 12 maj 1937 och den publicerades för första gången i tidskriften *La Lutte Ouvrière* den 10 juni, signerad ”Lund”. De informationer som Trotskij hade om majhändelserna var mycket knapphändiga. På engelska publicerades artikeln i juli 1937, i *Information Bulletin*.

² I början av maj 1937 utnyttjade kommunistpartiet sin kontroll av Barcelona-polisen för att beordra att man skulle ta över telefoncentralen (*Telefónica*), som hade stått under facklig kontroll alltsedan CNT-milis hade tagit den från fascisterna i juli 1936. Denna provokation fick arbetarna i Barcelona att spontant resa sig och ta strid mot polisen och regeringen för kontroll över staden. Regeringsstyrkor kallades till staden. POUM:s och CNT:s ledare manade till vapenvila och att arbetarna skulle lägga ned vapnen. Efter vapenvilan intensifierades förtrycket mot i synnerhet POUM men även CNT.

kampen fortsätta utanför Barcelona. Är en ny offensiv i Barcelona möjlig? Kommer repressionen från det stalinistiska-reformistiska avskummet att ge massorna en ny impuls att handla? Vi avstår från att här göra några förutsägelser pga. bristen på tillförlitlig information. I vilket fall som helst är kritik av ledningen av avgörande betydelse, oavsett hur händelserna utvecklar sig inom den närmaste framtiden. Trots resningens fel och svagheter, förblir vi inför omvärlden oupplösligt knutna till de besegrade arbetarna. Men detta betyder inte att skona ledarskapet, dölja dess inkonsekventa politik, och hålla tyst om dess misstag under förevändningen av en rent sentimental solidaritet.

Det verkar mycket troligt att denna överväldigande erfarenhet kommer att leda till en splittring i POUM. De delar som uteslöt trotskisterna och fraterniserade med Brandler-anhängarna och SAP-ledarna – stalinismens bortkastade sopor – kommer säkerligen att förråda revolutionen genom att söka nåd och sedan ynnest hos Moskva-byråkratin. Å andra sidan måste de revolutionära elementen förstå att det inte finns någon mellanform mellan Fjärde internationalen och förräderi. För att underlätta och påskynda denna politiska uppdelning måste vår kritik vara ärlig, öppen och även obeveklig. För det första måste alla våra kamrater förstå det inkonsekventa i den politik av passiv flathet som sanktioneras av våra vänner Victor Serge, Sneevliet, Vereecken och andra. Vi måste veta hur man ur stora händelser drar alla nödvändiga slutsatser för att förbereda framtiden.

Analogin med händelserna i juli 1917 är alltför uppenbar för att vi ska uppehålla oss vid den. Det som måste betonas är framför allt skillnaderna. POUM är fortfarande en katalansk organisation. Dess ledare förhindrade ett inträde i rättan tid i socialistpartiet, och skyldes sin grundläggande opportunistiska med en steril oförsonlighet. Man får dock hoppas att händelserna i Katalonien kommer att producera sprickor och sprittringar i det socialdemokratiska partiets och UGT:s led. I detta fall skulle det vara ödesdigert att inskränka sig till POUM:s kadrer, som dessutom kraftigt kommer att försvagas under de kommande veckorna. Det är nödvändigt att i Katalonien vända sig till de anarkistiska massorna, och till de socialistiska och kommunistiska massorna på andra håll. Det är inte fråga om att bevara de gamla yttre formerna, utan om att skapa nya stödpunkter för framtiden.

Även om nederlaget är allvarligt (och vi inte kan mäta dess svårighetsgrad härifrån), är det långt ifrån slutgiltigt. Nya händelser i själva Spanien eller i Frankrike kan leda till ett nytt revolutionärt uppsving.

Det är säkert mycket svårt att förutsäga, speciellt från långt håll, när och hur den spanska oktober kommer. Ingen kan i alla fall i förväg fastslå att det beundransvärda iberiska proletariatet har tömt ut sina revolutionära krafter. Men för att förbereda oktober, måste den revolutionära förtruppen på förhand varnas för allt som är tvetydigt, förvirrat och vacklande hos proletariatets övre skikt, nationellt och internationellt. De som saknar modet att ställa Fjärde internationalen mot den Andra och Tredje kommer aldrig att ha modet att leda arbetarna i de avgörande striderna. De som förblir knutna till brandleriterna, SAP-folket, Maxton- och Fenner Brockway-anhängarna, kan endast förråda proletariatet omedelbart före eller under kampen. De iberiska arbetarna bör nu förstå att Fjärde internationalen betyder den sociala revolutionen vetenskapliga program, förtroende för massorna, mistro mot alla slags centrister, och en vilja att föra kampen till slutet.

Översättning: *Martin Fahlgren*